

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

PETRI VIITALA

Porin kaupungin tilayksikön turvallisuusperehdytyskoulutus ulkopuoliselle taholle

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2023

TIIVISTELMÄ

Viitala, Petri: Porin kaupungin tilayksikön turvallisuusperehdytyskoulutus ulkopuoliselle taholle
Opinnäytetyö, AMK
Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
Toukokuu 2023
Sivumäärä: 46

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia koulu- ja oppilaitoksissa tapahtuvaa korjaus- ja remonttityötä. Tavoitteena oli selvittää miten tilaajan tulisi toteuttaa lakien ja säännöksiä velvoitteet. Tarkoitus oli selvittää myös tämänhetkinen tilauskäytäntö ja turvallisuusperehdytyskoulutuksen edellytyksiä urakoitsijoille. Vastauksia haettiin tilaajaorganisaation korjaus- ja remonttitilauksista vastaavalta henkilöstöltä verkkokyselyn avulla.

Työn teoriaosuudessa käsiteltiin vastuita, jotka tulevat lakien ja säännöksiä mukaan työn tilaajalle. Myös urakoitsijoiden ja koulun henkilökunnan vastuita purettiin osiin. Tilaajan organisaatorakenne tehtiin tutuksi. Työn teoriaosuus kirjoitettiin ajankohtaisen lainsäädännön, säännöksiä ja ammattikirjallisuuden pohjalta.

Tutkimusmenetelminä käytettiin kvalitatiivista sekä kvantitatiivista tutkimusta, sillä verkkokysely sisälsi monivalintakysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä, joiden avulla oli tarkoitus hakea syvällisempää tietoa monivalintakysymysten rinnalle. Verkkokysely toteutettiin Microsoft Forms ohjelman avulla. Linkki kyselyyn jaettiin sähköpostiviestin yhteydessä vastaajille.

Tutkimustulokset osoittivat, että turvallisuus kiinnostaa vastaajia ja että turvallisuusperehdytyskoulutukselle on tarvetta. Muutamia kehityskohteita nousi esiin tutkimuksessa, kuten esimerkiksi riskien kartoitusta ei tehdä lain sääntämällä tavalla läheskään aina ja riskien kartoituskäytäntö vaihtelee.

Avainsanat: Turvallisuus, perehdytys, koulutus, verkkokysely

ABSTRACT

Viitala, Petri: Pori city facilities units safety induction protocols to worker from outside the city staff employee
Bachelor of Business Administration
May 2023
Number of pages: 46

The purpose of this thesis was to study schools and other academies repair and decoration work. Goal was sort out how the subscriber is filling its law and regulation obligations. The thesis also resolved the ordering practice that is currently used in the organization and the safety orientation training prerequisite for the contractors. Answer to these questions was asked for employees who worked on the organization through online survey.

The empirical part of the thesis was carried out by combining quantitative and qualitative research methods. The data collection was carried out using a semi-structured questionnaire, which had open questions to deepen the knowledge. The online survey was done by using the Microsoft forms program. Link to the questionnaire was sent through email to the participants.

The theoretical part of the thesis dealt with responsibilities which comes to the subscriber through laws and regulations. Also, the contractors and the school staff's responsibilities were studied. Subscribers' organization structure was made known. The thesis theoretical part was written by using topical legislation, regulations, and professional literature.

The result showed that staff are interested on security in many levels. There is also demand for the safety orientation training. Through the study there were found a few development targets for example risk mapping is not done as the law requires. Practice of risk mapping is done differently every time.

Keywords: Security, introduction, training, Online survey

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	5
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	6
2.1 Opinnäytetyöongelma	6
2.2 Teoreettinen viitekehys	7
2.3 Käytettävät menetelmät	8
2.4 Aineiston analyysi	9
3 TILAAJAN VASTUUT	10
3.1 Vastuun jakautuminen Porin tilayksikön linjaorganisaatiossa	12
3.2 Työturvallisuuslain 23.8.2002/738 yleiset ja yksilöidyt velvoitteet	13
3.2.1 Työturvallisuuslain (738/2002) yleinen huolehtimisvelvoite	14
3.2.2 Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi	15
3.2.3 Erityistä vaaraa aiheuttava työ.....	17
3.2.4 Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus	17
3.2.5 Työvälineiden turvallinen käyttö ja tarkastaminen	18
3.3 Tilaajan vastuu ulkopuolista työvoimaa käytettäessä	19
3.4 Tilaajan vastuu suunniteltaessa korjaus- ja huoltotöitä	20
3.5 Muut vastuutahot	21
3.6 Koulu ja oppilaitosten työturvallisuus ja käyttöturvallisuus.....	21
4 VERKKOKYSELY	22
4.1 Verkkotutkimuksen metodit	23
4.2 Verkkokyselyn toteutusprosessi	23
4.3 Verkkokyselyn kysymykset.....	24
4.4 Vastaajien valitseminen ja määrä	24
4.5 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät	25
5 VERKKOKYSELYN TULOKSET	25
5.1 Strukturoidut eli määrälliset kysymykset	26
5.2 Strukturoimattomat eli avoimet kysymykset	29
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
6.1 Toimintaehdotus.....	35
6.2 Sähköinen riskien kartoitus -lomake	35
7 POHDINTA.....	36
LÄHTEET	
LIITTEET	

JOHDANTO

Opinnäytetyö keskittyy koulu- ja oppilaitoksissa tapahtuvaan korjaus- ja huoltotyöhön sekä tutkii, miten tilaajan tulee toteuttaa työturvallisuuslain velvoitteet liittyen koulu- ja oppilaitoksissa tapahtuvaan korjaus- ja huoltotyöhön. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Porin kaupungin tilayksikkö, joka vastaa kaupungin palvelujen käytössä olevista tiloista.

Tilayksikkö hallinnoi Porin kaupungin käytössä olevia tai omistamia tiloja. Tilayksikön tilajohtamisen toimintayksikkö avustaa tarveselvityksissä ja vastaa hankesuunnitelmien laadinnasta, tilainvestointien rakennuttamisesta sekä rakennuspiirustuksien arkistoinnista. Se hallinnoi sisäistä ja ulkoista vuokrausta, sekä vastaa kaupungin omistamien tilojen isännöinnistä. Toimitilojen ylläpito- ja huolto- ja korjauspalveluiden toimintayksikkö vastaa tilojen kunnossapidosta ja korjausrakentamisesta sekä vastaa tilojen kiinteistöhoidosta ja kouluisäntien toiminnasta. Porin kaupungin tilayksiköllä oli vuonna 2020 127 henkilöä töissä. Henkilöstömekot olivat 4,5 miljoonaa. Budjetti 28,5 miljoonaa. Tilayksikkö realisoi vuosina 2016–2021 yhteensä 135 rakennusta.

Tilayksikkö tekee vuositasolla paljon pieniä korjaus- ja huoltotöitä erilaisiin kaupungin omistamiin kiinteistöihin. Tilayksikkö kilpailuttaa toimittajarekisterin kautta alle 30 000 euron urakat tai tilaa toimittajarekisteristä suoraan tuntitöinä valituilta toimittajilta pienemmät alle 30 000 euron työt. Toimittajarekisterin töihin tilattu urakoitsija on tietoinen mitä työtä hän menee tekemään, mutta ei välttämättä ole tietoinen koulu- ja oppilaitoksien työturvallisuusmääräyksistä tai kohteen erityispiirteistä.

Opinnäytetyö tehdään Porin kaupungin tilayksikölle, joka aikoo hyödyntää sitä ostopalvelusopimuksia tehdessä. Opinnäytetyö liittyy tilojen käyttöturvallisuuden ja kaupungin organisaatiossa tarjottavaan

turvallisuusperehdytyskoulutukseen. Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää ostopalveluiden järjestelmällisyyttä ja omana työnä tehtävän huoltotoiminnan käyttäjäturvallisuutta. Käyttäjäturvallisuus ja turvallinen työn tekeminen nousee toimivaksi ohjeeksi, joka perustuu ajankohtaiseen lainsäädäntöön.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

2.1 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyön ongelma liittyy Porin kaupungin palvelutilojen työ- ja käyttäjäturvallisuuteen, ja erityisesti tiloissa tehtävään palvelun ja työn turvallisuuteen juridiikan näkökulmasta. Olen rajannut käsittelyyn pelkästään koulut ja oppilaitokset. Isommat urakat ja rakennushankkeet ovat työ- ja käyttäjäturvallisuuden näkökulmasta selviä, koska niissä tilaaja (Porin kaupunki) tyhjentää tilan ja luovuttaa sen urakoitsijalle. Ja myöhemmin työn ollessa valmis, se luovutetaan urakoitsijan toimesta takaisin tilaajalle.

Pienemmät alle 15 000 euron urakat tapahtuvat käytännössä niin, että toimittajarekisterin kautta valittu urakoitsija menee kohteeseen, jossa on palvelutuotanto käynnissä ja tekee sovitut asiat. Toimittajarekisterissä olevat toimijat on valmiiksi kilpailutettu, mutta heidät harvemmin on perehdytetty kohteen erityispiirteisiin tai työturvallisuuden näkökulmasta kohteessa oleviin ja tapahtuviin asioihin. Toimittajarekisteri on hankintayksikön (Porin kaupunki) perustama rekisteri, jossa on luettelo toimittajista, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa toimia tietynlaisissa töissä. Hankintayksikkö voi suoraan pyytää tarjouksia tai tilata tuntitöinä korjaus- ja huoltotyötä tehtäväksi toimittajarekisterissä olevilta yrityksiltä. Rekisteriin hyväksytään sellaiset toimijat, jotka täyttävät hankintayksikön asettamat rekisteröintiehdot.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

-Kuka vastaa työmaan työturvallisuudesta lain ja säännöksiin mukaan, kun työmaa on palvelutiloissa, missä on toimintaa?

-Mikä on tämänhetkinen käytäntö Porin kaupungin tilayksikön tilausmenetelmissä?

-Millä edellytyksillä urakoitsijan tulisi käydä turvallisuusperhdytyskoulutus?

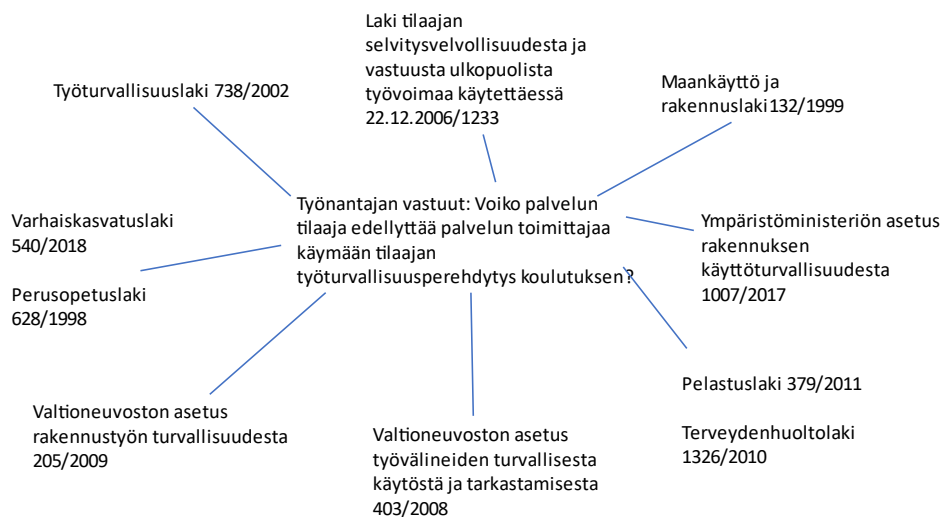
-Kenen tulisi kustantaa kyseinen koulutus?

Tilaaajan velvollisuuksien käytännön toteutumista oli tutkittu verkkokyselyn muodossa. Verkkokyselyn tarkoitus on selvittää, mikä on nykyinen tila korjaus- ja huoltotöiden toteuttamisessa opetus- ja koululaitoksissa, niiden ollessa normaalisti opetus- ja oppilaskäytössä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Porin kaupungin tilayksikölle organisoitua työturvallisuuskulttuuria, joka sementoi turvallisen työn tekemisen paremmalle tasolle huomioiden koulujen ja oppilaitosten erityispiirteet. Tarkoituksena on tuottaa selkeä ehdotus, jonka perusteella voidaan tehdä asioita turvallisemmin ja toistettavasti, huolimatta kohteiden palvelutuotannosta tai erityispiirteistä.

2.2 Teoreettinen viitekehys

Teoreettisen viitekehysten opinnäytetyölle muodostavat työturvallisuuteen liittyvät lait ja asetukset, oppilasturvallisuuteen liittyvät lait ja asetukset, sekä niihin liittyvä oikeuskirjallisuus. Tärkeimpänä on työturvallisuuslaki 738/2002, joka ohjaa opinnäytetyön viitekehysten ympärille tulevaa juridiikkaa. Tilaaajan ja urakoitsijan työturvallisuusvelvollisuuksien selvittämiseksi työssä oli tutkittu työturvallisuuslainsäädäntöä lakien ja oikeuskirjallisuuden avulla.

Kuvio 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

Teoriaosuuden tarkoituksena oli selvittää velvoittavaa lainsäädäntöä korjaus- ja huoltokohteiden vastuista tilaajan näkökulmasta tarkasteltuna. Tällä tavoin pyritään muodostamaan lukijalle selkeä käsitys siitä, mitkä lait ja säännökset velvoittavat työturvallisuuden yhteistoiminnassa eri tahoja. Ja toisaalta taas rajata vastuuta niiltä osin, mitkä eivät ole tilaajan velvollisuuksia.

2.3 Käytettävät menetelmät

Empiirinen oikeustutkimus, joka tarkoittaa kokemusperäistä oikeudellista tutkimusta. Empiirinen oikeustutkimuksen kohteena on oikeustieteen alaan kuuluvat ilmiöt. Empiirinen oikeustutkimus käyttää erilaisia tutkimusmenetelmiä, selvittäessään lainsäädännön vaikuttavuutta. Tämä tutkimusmetodi on valittu ohi teoreettisen oikeusdogmaattisen tutkimuksen, koska tarvitaan teorian lisäksi empiiristä tietoa tilaajan toimintamenetelmistä. Tutkimuskysymyksen ratkaisuun tarvitaan tietoa, miten tietyssä tilanteessa tulee toimia voimassa olevien lakien mukaan. Tutkittavassa asiassa on kyseessä oikeudellinen ilmiö /ongelma /toiminta. Selvitän, että miten pitäisi asiassa toimia, eli kuvailen menetelmää, miten asiassa tulisi voimassa olevan lainsäädännön mukaan toimia ja toisaalta taas tutkin, mikä on voimassa olevan lain sisältö käsiteltävässä oikeusongelmassa. (Miettinen 2016, s. 246.)

Selvittäessäni miten asiassa pitää toimia, käytän teoriaosuuden materiaalina säädettyä voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä muuta ammattikirjallisuutta. Vahvasti velvoittavista heikommin velvoittavaan. Vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat laki ja maan tapa. Nämä oikeuslähteet ovat hierarkiassa korkeimmalla. Kyseessä on ”ongelmanratkaisuessee”, jonka uskottavuus perustuu lähdeaineiston käytölle. (Miettinen 2016, s. 247.)

Empiriaosan verkkokyselyssä on käytetty, sekä laadullisia- että määrällisiä kysymyksiä. Laadulliset kysymykset on pidetty avoimena, ja määrällisissä kysymyksissä on vastausvaihtoehdot valmiina. Tämä on mahdollistanut sukeltamisen syvemmälle ja nopeammin tutkimusongelmaan, kuin pelkästään muulla tavalla. Nopeus on tärkeää, koska tutkimus kulkee reaaliajassa käynnissä olevan Porin kaupungin turvallisuuskoulutuksen kanssa. Verkkokysely toimitettiin vastaajille sähköpostin välityksellä, jossa oli linkki tutkimukseen. Vastaajat koostuivat Porin kaupungin työsuhteessa olevista henkilöistä, jotka tiesivät tutkimusongelmasta eniten. Henkilöitä valikoitui tutkimukseen yhteensä 13 kappaletta. Verkkokyselyn etuja ovat se, että se on teknisesti nopein ja toimivin ratkaisu saada tietoa analysoitavaksi. Verkkokyselyn muita etuja ovat kyselyn seuranta, kyselyn räätälöinti sekä edullisuus. (Kananen, J. 2015, s. 211–215.)

2.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista sekä kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja aineistoa. Toteutan tutkimuksen verkkokyselyn avulla. Tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää ja kuvata oikeudellista ongelmaa, sekä löytää siihen ratkaisu. Mennään käytännöstä teoriaan, mikä tarkoittaa induktiota. Tiedonkeruu menetelmä on verkkokysely. Verkkokysely on toteutettu sähköpostilla lähetetyllä linkillä ja vastaajina on kolmetoista Porin kaupungin palvelusuhteessa toimivaa henkilöä. Verkkokyselyn vastaajina ovat asiantuntijat, jotka osaavat vastata tutkimusongelman nykyiseen käytäntöön. (Kananen 2015, s. 207–211.)

Verkkokyselyssä on monia etuja, vaikka se on käytännössä yhtä perinteinen tutkimusprosessi kuin kaikki muutkin kyselytutkimukset. Lähinnä tekninen toteutus on erilainen. Teknisessä toteutuksessa on monta hyvää puolta, kuten edullisuus, nopeus, helppous, räätälöinti ja seurattavuus. Toki verkkotutkimuksella on omat haasteensa, kuten vastaajien osaamistaso, tekniset ongelmat, roskapostivaara, vanhentuneet sähköpostiosoitteet ja alhainen vastausprosentti. (Kananen 2015, s. 207, s. 211–215.)

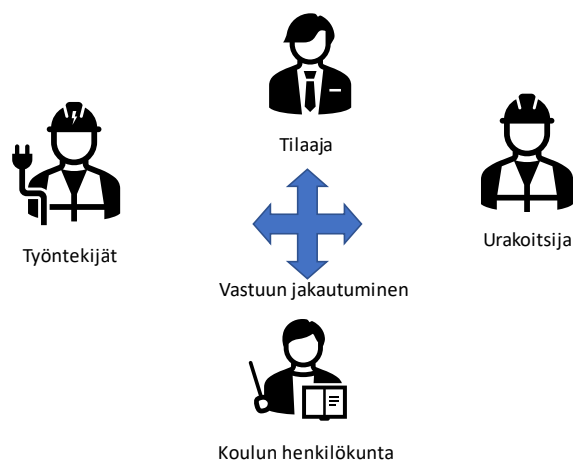
3 TILAAJAN VASTUUT

Esittelen tässä kappaleessa niitä velvoittavia lakeja, asetuksia ja määräyksiä, joista tulee ilmi tilaajan työsuojeluun perustuva vastuu, tai vastuu tilaajan tai päätoteuttajan roolissa. Nämä vastuut tulevat työturvallisuuslaista (738/2002), rakennustyöasetuksesta (205/2009), maankäyttö- ja rakennuslaista (132/1999), laista tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006), ympäristöministeriön asetuksesta rakennusten käyttöturvallisuudesta (1007/2007) ja valtioneuvoston asetuksesta työvälineiden turvallisesta käytöstä (403/2008). Koulu- ja oppilaitoksissa tehtävään saneeraus- ja remonttityöhön liittyy säätelyä perusopetuslaista (628/1998), varhaiskasvatuslaista (540/2018), terveydenhuoltolaista (1326/2010) ja pelastuslaista (379/2011). Tarkoitus on ottaa tarkasteluun edellä mainituista laista ja säännöksistä tarkemmin ne pykälät, joista tilaajan velvoite selkeimmin muodostuu, erityisesti korjaus- ja huoltotyötä tehdessä

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin vastaaminen edellyttää vastuukysymysten ratkaisemista alle 15000 euron korjaus- ja huoltotoissa koulu- ja oppilaitoksissa. Keskityn tässä opinnäytetyössä niihin työnantajaa yleisesti velvoittaviin lakeihin ja säännöksiin, mitkä koskevat jokaista työnantajaa riippumatta työn luonteesta, kestosta tai budjetista.

Työturvallisuuslakia (738/2002) sovelletaan ainoastaan työsopimuksen perusteella tehtävään työhön tai työssä oleviin, mutta työturvallisuuslain soveltamisalan ollessa hyvin laaja se, koskettaa tilaajaa sekä pääurakoitsijoita. Työturvallisuuslain 7 § mukaan vastuu työturvallisuudesta on pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja yhteisellä työpaikalla. Yhteisellä rakennustyömaalla työturvallisuus kuuluu pääurakoitsijan, rakennuttajan henkilöön, joka johtaa tai valvoo rakennushanketta lain määräysten mukaan. (Työturvallisuuslaki 2 §, 7 §.)

Tilaajan vastuun lisäksi, koulu- ja oppilaitoksissa työskennellessä on myös muita tahoja, jotka vastaavat työn turvallisesta tekemisestä korjaus- ja huoltotöitä tehdessä. Näitä tahoja ovat työntekijä tai urakoitsija, joka menee kohteeseen ja suorittaa työn. Sekä koulun henkilökunta, joka viime kädessä vastaa koulun oppilas- ja ympäristöturvallisuudesta korjaus ja huoltotyön aikana. Koulun henkilökunta toimii virkavastuulla työnantajan tai opettajan roolissa. (Työturvallisuuslaki 8 §; Perusopetuslaki 3 §, 29 §; Varhaiskasvatuslaki 10 §; Hakalehto-Wainio 2012, s. 249.)

Kuvio 2. Vastuun jakautuminen koulu ja oppilaitoksissa alle 15000 euron korjaus- ja huoltotyössä.

3.1 Vastuun jakautuminen Porin tilayksikön linjaorganisaatiossa

Opinnäytetyön tilaaja, tilayksikkö edustaa julkista kuntasektoria ja kyseessä on linjaorganisaatio, tällöin yleensä esimiestasoja on useampia. Kuntasektorin organisaatorakenne määrää vastuu jakautumisen organisaation sisällä. Esimiestasoja on useampia, mutta nämä tasot vastaavat työsuojelusta yhdessä. Työsuojeluvastuu määräytyy hierarkkisesti kuten yksityisellä sektorilla. Kuntasektorin toteuttamistapa riippuu kunkin toimialan organisoinnista, periaate on kuitenkin, että henkilöstöjohtamiseen sisältyy aina velvollisuus samalla huolehtia turvallisuudesta, siten kuin työturvallisuuslaissa säädetään (Ala-Mikkula 2020, s. 7; Hietala, H., Hurmalainen, M. & Kaivanto, K. 2019, s. 45.)

Työnantajan vastuut ja velvoitteet toteutuvat siten, että työnantaja delegoi toimivaltaansa linjaorganisaatiossa esimiehille. Tilayksikön kohdalla on esimiestasoja kolme: Ylin johto, keskijohto ja työnjohto. (Porin kaupungin verkkosivut 2022.)

Ylin johto luo perustan työsuojeluasioiden hoitamiselle ottaen huomioon lain-säädännön vaatimukset, toiminnan luonteen ja riskialttiuden sekä taloudelliset näkökohdat. Ylimmän johdon tehtävä on taata aineelliset ja toiminnalliset edellytykset, kuten pätevien esimiesten valinta ja selkeän tehtäväjaon vahvistaminen. Ylimmän johdon vastuulla on myös työsuojelutoiminnan valvonta koko organisaation tasolla. (Hietala ym. 2019, s. 41; Porin kaupungin verkkosivut 2022, Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2022.)

Keskijohto huolehtii työsuojeluohjeiden ja toimintamallien suunnittelusta, toteutuksesta sekä ajan tasalla pitämisestä. Keskijohto vastaa turva- ja suojava-rusteiden sekä koneiden ja laitteiden hankinnasta ja kunnossapidosta. Keski-johto tekee esityksiä ylimmälle johdolle toiminnan kehittämisestä. (Hietala ym. 2019, s. 41; Porin kaupungin verkkosivut 2022, Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2022.)

Työnjohdon vastuulle kuuluu koneiden ja laitteiden kunnon valvonta ja seuranta, sekä tarvittavien turvavarusteiden toimittaminen henkilöstölle ja

suojalaitteiden asentaminen työlaitteille. Työjohto vastaa myös työnopastuksesta. (Hietala ym. 2019, s. 41; Porin kaupungin verkkosivut 2022, Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2022.)

Työjohdolla tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka välittömästi johtavat ja valvovat työntekijöitä. Työnjohdolle kuuluvat vain ne tehtävät, jotka joku voi hoitaa liikkuessaan päivittäin työpaikalla ja jakaa työtehtäviä. Työjohdon työsuojelutehtävät jakautuvat valvottaviin asioihin ja opetettaviin asioihin. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 122 §; Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2022.)

3.2 Työturvallisuuslain 23.8.2002/738 yleiset ja yksilöidyt velvoitteet

Työturvallisuuslain (738/2002) 2 luku säätelee yleisiä velvoitteita, jotka koskevat jokaista työnantajaa, riippumatta siitä millaista työtä työnantaja teettää tai millaisia vaara- ja haittatekijöitä työhön liittyy. Nämä ovat työnantajan perusvelvollisuuksia, joiden pääsisältö on nähty tarpeelliseksi säätää lailla. Tämän lisäksi työturvallisuuslaissa on työnantajan yksilöityjä velvollisuuksia, joista säädetään tarkemmin luvussa viisi.

<p>Työnantajan yleiset velvollisuudet työturvallisuuslain 2 luku</p> <p>Yleislauseke ja yleissäännös 8 §</p> <table border="0"> <tr> <td>8.1 § yleislauseke</td> <td>8.2-5 § yleissäännös</td> </tr> <tr> <td>9 § työsuojelun toimintaohjelma</td> <td>10-11 § vaarojen arviointi</td> </tr> <tr> <td>12-13 § suunnittelu</td> <td>14-15 § opastus ja henkilösuojaimet</td> </tr> </table>		8.1 § yleislauseke	8.2-5 § yleissäännös	9 § työsuojelun toimintaohjelma	10-11 § vaarojen arviointi	12-13 § suunnittelu	14-15 § opastus ja henkilösuojaimet	<p>Työnantajan yksilöidyt velvollisuudet työturvallisuuslain 5 luku</p> <table border="0"> <tr> <td>Ergonomia, fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kuormitus</td> <td>Työpaikan rakenteet</td> </tr> <tr> <td>Kemialliset, fysikaaliset ja biologiset tekijät</td> <td>Koneiden turvallisuus</td> </tr> </table>	Ergonomia, fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kuormitus	Työpaikan rakenteet	Kemialliset, fysikaaliset ja biologiset tekijät	Koneiden turvallisuus
8.1 § yleislauseke	8.2-5 § yleissäännös											
9 § työsuojelun toimintaohjelma	10-11 § vaarojen arviointi											
12-13 § suunnittelu	14-15 § opastus ja henkilösuojaimet											
Ergonomia, fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kuormitus	Työpaikan rakenteet											
Kemialliset, fysikaaliset ja biologiset tekijät	Koneiden turvallisuus											
<p>Alemman asteinen säätely</p> <table border="0"> <tr> <td>Työvälineasetus</td> <td>Rakennusturvallisuusasetus</td> </tr> </table>		Työvälineasetus	Rakennusturvallisuusasetus									
Työvälineasetus	Rakennusturvallisuusasetus											

Kuvio 3. Työnantajan työsuojeluvastuuvelvollisuuksien säätely ja sen jäsentely (Työturvallisuuslaki 738/2002 2 luku ja 5 luku; Ala-Mikkula 2020, s. 5.)

Kuviossa 3. on jaettu työturvallisuuslaki työnantajan työsuojeluvuolollisuuksien mukaan. Yleiset vuolollisuudet ovat työturvallisuuslain 2. luvussa. Ja työnantajan yksilöidyt vuolollisuudet on säädetty työturvallisuuslain 5. luvussa.

Kuten kuviossa käy ilmi, työturvallisuuslain (738/2002) 2 luku säätölee työnantajan yleisiä työsuojeluvuolotteita. Työturvallisuuslain 8 § on yleislauseke, mistä muodostuu työnantajan yleinen huolehtimisvuolotte. Mietittäessä opinäytetyön tutkimuskysymystä, pitää avata lisää pykälää työturvallisuuslain 2 luvusta koskien yleistä työsuojeluvuolotteita. Nämä pykälät ovat työturvallisuuslain 10 § vaarojen selvittäminen ja arviointi ja 14 § työntekijälle annettava opetus ja ohjaus. Nämä työsuojelulain yleisäännökset koskettavat kaikkia työnantaja, teetettävästä työstä ja siihen liittyvästä vaara- tai haittatekijöistä huolimatta. Edellä mainittujen pykälien ja sääntelyn rooli työnantajan työsuojelutoiminnassa kokonaisuudessaan olennainen ja myös toisistaan poikkeava. Työturvallisuuslain pykälään 10, vaarojen selvittäminen ja arviointi, liittyy olennaisesti työturvallisuuslain 11 pykälä, erityistä vaaraa aiheuttava työ. Tällöin vaarojen selvitys ja arviointi on tehty ja on havaittu, että työ saattaa aiheuttaa erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa. (Työturvallisuuslaki 738/2002 2. luku; Ala-Mikkula 2020, s. 7; Saloheimo 2016, s. 105.)

3.2.1 Työturvallisuuslain (738/2002) yleinen huolehtimisvuolotte

Työn tilaajana, Porin tilayksiköllä on vastuu työnantajan ominaisuudessa työturvallisuuslain minivaatimusten toteuttamisesta ja täten yleinen huolehtimisvuolotte. Turvallisuutta on johdettava ja laki vaatii työnantajalta laajaa huolehtimisvastuuta työnsuojelusta. Työturvallisuuslaki (738/2002) edellyttää, että työnantaja tarkkailee jatkuvasti työympäristöä ja tunnistaa sieltä vaara- ja haittatekijät. Työnantajan tulee selvittää tapaturmat, terveysvaarat ja muut vaaratilanteet. Työnantajan tulee aktiivisesti torjua näitä vaara- ja haittatekijöitä, sekä tarkkailtava tehtyjen toimien vaikutusta työn terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyen. Mikäli työnantaja ei ole riittävää kokemusta tällaisesta jatkuvasta tarkkailusta, tulee käyttää ulkopuolista asiantuntijaa. (Työturvallisuuslaki 2:8 §; Ala-Mikkula 2020, s. 7.)

Työnantaja lähtökohtaisesti on vastuussa työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Keskeisiä keinoja tähän ovat vaarojen arviointi ja työn tekemisen jatkuva tarkkailu. Näiden avulla saadaan muodostettua käsitys työpaikan vaaroista, sekä käsitys toimenpiteistä, joilla saadaan työntekemisen riskit laskemaan. (Ala-Mikkula 2020, s. 69.)

Työnantajan on suunniteltava valittava, mitoitettava ja toteuttava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Vaara- ja haittatekijöiden syntyminen estetään. Vaara- ja haittatekijät poistetaan, tai jos se ei ole mahdollista, niin ne minimoidaan. Yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä toimenpiteitä. Työnantajan tulee jatkuvasti tarkkailla työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työnantajan tulee analysoida ja tarkkailla toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveyteen. (Hietala ym. 2019, s. 83–84; Ala-Mikkula, 2020, s. 7.)

Vaikka työturvallisuuslain yleinen huolehtimisvelvoite on laaja, löytyy asiassa silti vastuun rajauksia. Työturvallisuuslain 8 § toisen momentin mukaan huolehtimisvelvollisuuden laajuuden rajaavia tekijöitä ovat kohtuusperiaatteen lisäksi myös epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa tai poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää kaikista varotoimenpiteistä huolimatta. Työnantajan laajaa työntekijöiden suojeluperiaatetta rajaa myös kohtuusperiaate. Tällä tarkoitetaan teknistä ja taloudellista kohtuutta. Työsuojelun kustannusten ja suojelulla saavutettavan hyödyn tulee olla tasapainoisessa suhteessa toisiinsa nähden. (Työturvallisuuslaki 8.2 §; Ala-Mikkula 2020, s. 28, 135, 138; Hietala ym. 2019, s. 83–85.)

3.2.2 Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi

Työturvallisuuslain 10 § edellyttää työnantajalta riittävän järjestelmällistä haitta- ja vaaratekijöiden selvittämistä ja tunnistamista. Tulee ottaa huomioon näiden haitta- ja vaaratekijöiden merkitys työntekijöiden turvallisuuden ja

terveyden kannalta. Niitä vaaratekijöitä, jotka voidaan poistaa, ei tarvitse erikseen arvioida. Tässä yhteydessä puhutaan myös työympäristön riskien arvioinnista, siten että riskillä tarkoitetaan jonkin vaaran todennäköisyyttä ja mahdollisesti aiheutuvan seurauksen vakavuutta. Vaarojen arviointi on lopputulema siitä, millaisiin toimenpiteisiin työnantajan tulee ryhtyä, jotta työhön jäävät haitta- ja vaaratekijät kyetään minimoimaan. Mukaan lukien, että laissa ja säännöksissä asetetut työturvallisuuden vaatimustasot täyttyvät. Kyseessä on työnantajan aktiivinen toimintavelvollisuus. Haitta- ja vaaratekijöiden lähteenä työnantajan tulee selvittää työajat, työtila, muu työympäristö, työolosuhteet ja itse työ. (Työturvallisuuslaki 738/2002 10 §; Hietala ym. 2019, s. 89–90.)

Työturvallisuuslain 10 § mukaan työnantajalla tulee olla hallussaan vaaroista tehty selvitys ja arviointi. Laissa ei kuitenkaan säädetä dokumentin tai asiakirjan laatimisesta, vaan todennettavuuden vuoksi, on käytännössä tarpeen laatia vaarojen arviointiasiakirja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että se on yleisesti tehtävä kirjalliseen muotoon. Asetuksella voidaan säätää tarkemmin arvioinnin laatimiseen liittyvistä seikoista ja myös arvioinnin määrämüodoista ottaen huomioon toiminnan luonne ja työpaikan koko. (Työturvallisuuslaki 10.4 §; Saloheimo 2016, s. 85.)

Laissa ei ole mitään vahvistettua tai yleisen mallin mukaista menetelmää, vaan tarkoitus on, että kaikki potentiaaliset vaara- ja haittatekijät tulevat läpikäydyksi. Käytännössä vaarojen selvitys ja arviointimenettely riippuu työntekijöiden määrästä, työnantajan toimialasta, sekä toiminnan luonteesta. Monimutkaisten ja joustavien tuotantoprosessien yhteydessä haittojen ja vaarojen arviointimenettelyn merkitys korostuu huomattavasti. Laki vaatii, että toiminta on suunnitelmallista ja jatkuvaa. Työnantajan tulee pystyä osoittamaan, että hän on tehnyt lain edellyttämän selvityksen ja arvioinnin. Helpoin tapa on silloin, kun selvitys ja arviointi on kirjattu, esimerkiksi pelastuslain (379/2011) 15 § mukaiseen suunnitelman yhteyteen. Pienemmillä työpaikoilla selvitys ja arviointi voidaan hoitaa ilman asiakirjoja käymällä selvitys ja arviointi läpi yhdessä työnantajan, työntekijän, työnjohdon ja työterveyshuollon kanssa. Esimerkiksi Porin kaupungilla on käytössään sähköinen Safety Manager -järjestelmä työn

vaarojen arviointiin. (Ala-Mikkula 2020, s. 144–146; Hietala ym. 2019, s. 89–91; Saloheimo 2016, s. 84–86.)

3.2.3 Erityistä vaaraa aiheuttava työ

Mikäli työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa työturvallisuuslain 10 § mukaisesti tulee ilmi, että työstä saattaa aiheutua erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa, tulee tällaista työtä tekemään vain pätevä ja henkilökohtaisten edellytysten puolesta työhön soveltuva työntekijä tai tällaisen välittömässä valvonnassa oleva työntekijä. Muiden henkilöiden pääsy vaara-alueelle on tarpeellisin toimenpitein estettävä. (Työturvallisuuslaki 11 §.)

Erityistä tapaturman tai sairastamisen vaaraa koulu- ja oppilaitoksissa ovat esimerkiksi korkealla tapahtuva työskentely, putoamisen vaaraa aiheuttavat työkohteet, sähköisten laitteiden asennus, huolto tai sähkölaitteiden kanssa työskentely sekä ahtaat työkohteet. (RT-103085.)

3.2.4 Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

Työturvallisuuslain 14 § määrittelee työnantajan vastuun haitta- ja vaaratekijöistä suhteessa työntekijään. Työnantajan tulee huolehtia, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen työntekijä perehdytetään, opetetaan ja annetaan ohjausta riittävästi työhön, työpaikan olosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja turvallisiin työtapoihin. Nämä erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa ja uusien työvälineiden sekä työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista. Työntekijälle tulee antaa opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi, sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi. Työntekijälle tulee antaa opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta. Tarvittaessa opetusta ja ohjausta täydennetään. (Työturvallisuuslaki 14 §; Ala-Mikkula 2020, s. 160–161.)

Opetus ja ohjaus on siis työnantajan keinoja reagoida havaittuihin vaaroihin. Tämä saa yleensä merkitystä työnantajan työsuojelutoimenpiteiden muodostaman kokonaisuuden asianmukaisuuden arvioinnissa vasta sitten kun työssä on jokin haitta- tai vaaratekijä, jota ei pystytä täysin poistamaan pysyvin tekniisin tai rakenteellisin järjestelyin. Tällöin yksilöllisesti järjestettävät työsuojelutoimenpiteiden merkitys riskien minimoimisessa korostuu, kuten työntekijän opastus tai suojavälineet. Työntekijöille annettava opetus ja ohjaus on nostettu esille yhtenä keskeisimpänä elementtinä kokonaisturvallisuuden hallintaan liittyvässä työnantajan toiminnassa. (Ala-Mikkula 2020, s. 159–160.)

Opetusta ja ohjausta käsitellään myös rakennustyöasetuksessa 205/2009. Sen mukaan rakennushankkeen osapuolten yleiset velvollisuuksien osalta säädetään, että rakennushankkeessa on rakennuttajan, suunnittelijan, työnantajan ja itsenäisen työn suorittajan yhdessä ja kunkin osaltaan huolehdittava siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville, eikä työn vaikutuspiirissä oleville. Rakennushankkeen pääasiallista määräysvaltaa käyttävän on huolehdittava siitä, että kaikilla yhteisen rakennustyömaan työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja, että he tuntevat kyseessä olevan rakennustyömaan vaara- ja haittatekijät, sekä niiden poistamiseen tarvittavat toimenpiteet. Tämä tarkoittaa Porin kaupungin osalta ylintä johtoa. Ylimmällä johdolla tarkoitetaan kaupunginjohtajaa ja toimialajohtajia. Heille kuuluu laaja päätöksentekovoima, resurssien osoittamisen, organisaatioon ja työturvallisuuteen, sekä työterveyteen vaikuttavia seikkoja koskevien puitteiden luominen ja toiminnan mahdollistaminen. (Rakennustyöasetus 3 §.)

3.2.5 Työvälineiden turvallinen käyttö ja tarkastaminen

Työnantajan on valittava työntekijän käyttöön kyseiseen työhön ja työolosuhteisiin sopiva ja turvallinen työväline. Työvälineen mitoituksen ja lujuuden on vastattava työn vaatimuksia, eikä työvälinettä tule kuormittaa tai rasittaa vaaraa aiheuttavasti. Työvälinettä käytettäessä on otettava huomioon sitä käyttävän työntekijän työskentelypaikka, työasento sekä ergonomiset periaatteet. Jotta työvälinettä voidaan käyttää turvallisesti, tulee arvioida työvälineen

ominaisuudet, että työvälineellä on riittävästi tilaa, sen käyttämä ja tuottama energia tai aine voidaan turvallisesti siirtää. Työvälineen vaaraa aiheuttava kaatuminen, siirtyminen, putoaminen tai liikahtaminen tulee estää kiinnityksellä. Työnantajan tulee huolehtia työvälineen oikeasta valmistajan antamista käyttö- huolto ja muussa näihin liittyvissä toiminnoissa. Työnantajan tulee järjestelmällisesti selvittää ja arvioida työvälineen turvallisuus. Mikäli työvälineen käyttö aiheuttaa vaaraa tai haittaa, tulee työnantajan ryhtyä toimiin vaaran tai haitan poistamiseksi. Ensisijaisesti vaara tulee poistaa esimerkiksi työvälineen rakenteeseen tai ympäristöön liittyvällä teknisellä toimella. Mikäli vaaraa ei voida poistaa teknisillä toimilla, työvälineen käytön turvallisuus tulee varmistaa opastuksella, varoituslaitteilla, turvamerkeillä ja henkilönsuojaimilla. (Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 2–4 §.)

3.3 Tilaajan vastuu ulkopuolista työvoimaa käytettäessä

Työnantajalla on vastuu ulkopuolista työvoimaa käytettäessä. Tilaajavastuulaki (1233/2006) määrittelee, että tilaajan on selvitettävä työvoiman taustoja sopivassa laajuudessa ennen sopimuksen tekemistä. Tämä tarkoittaa, että työn tilaajan on selvitettävä, onko toimittaja ennakkoperintärekisterissä ja työnantajarekisterissä tai arvonlisäverovelvollisten rekisterissä. Tilaajan tulee selvittää myös kaupparekisteriote, sekä selvitys yrityksen verotustiedoista ja verovelasta; todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta; työhön sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot. Tilaajan on myös selvitettävä työterveyshuollon järjestäminen ja rakennustoiminnassa on toimitettava todistus tapaturmavakuutuksen ottamisesta. (Tilaajavastuulaki 1233/2006 5 §; Hietala ym. 2019, s. 73.)

Pääsääntöisesti tilaaja pyytää tiedot sopimuskumppaniltaan. Tai tilaaja voi hankkia tiedot rekistereistä. Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Selvityksiä ei kuitenkaan tarvita, mikäli tilaajalla on perusteltu syy luottaa sopimuskumppaninsa täyttävän lakisääteiset velvoitteensa. Esimerkiksi toimittaja voi olla julkisyhteisö, julkisyhteisön omistama yhtiö tai julkinen

osakeyhtiö. Tai, esimerkiksi jos tilaajan ja toimittajan välinen sopimussuhde on vakiintunut. Kuitenkin rakennustoiminnassa nämä vaaditaan aina. (Tilajavastuulaki 5 §; Hietala ym. 2019, s. 74.)

Tilajavastuulakia (1233/2006) käytetään kuitenkin rajatusti liittyen koulu- ja oppilaitoksissa tehtävään alle 15 000 euron korjaus- ja huoltotöihin. Sillä tilajavastuulain mukaiset selvitykset koskevat tilajana toimivaa elinkeinoharjoittajaa tai julkisyhteisöä, joka aikoo sopia alihankintatyöstä tai vuokratyövoiman käytöstä. Lakia ei kuitenkaan sovelleta, mikäli työ kestää enintään 10 päivää tai jos alihankintasopimuksen arvo on alle 9000 euroa. (Tilajavastuulaki 4 §; Hietala ym. 2019, s. 73.)

3.4 Tilajajan vastuu suunniteltaessa korjaus- ja huoltotöitä

Suunniteltaessa korjaus- ja huoltotöitä, tilajajan tulee ottaa huomioon rakentamiselle asetetut vaatimukset. Maankäyttö ja rakennuslaissa (132/1999), myöhemmin MKR, on säädely rakentamista sekä korjaus- ja huoltotyötä. Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava siitä, että suunnittelu ja rakennuksen muutos-, korjaus- ja huoltotyöt on tehtävä siten, että rakennus täyttää yleisesti ennakoitavissa olevat MKR:n 117 § tekniset vaatimukset. Nämä tekniset vaatimukset ovat muutamia mainitakseni muun muassa paloturvallisuus, terveellisyys, käyttöturvallisuus, esteettömyys ja niin edelleen. (Maankäyttö ja rakennuslaki 117 §.)

Työmaalla tulee olla myös vastaava työnjohtaja, joka MKR:n 122 § mukaan huolehtii rakennustyön kokonaisuudesta ja laadusta. Vastaava työnjohtaja myös huolehtii, että rakennustyö tehdään myönnetyn luvan, rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä hyvän rakennustavan mukaisesti. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 122 §.)

Tämä tarkoittaa, että kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvan korjaus- ja huoltotyön osalta vastuu jakautuu siten, että suunniteltaessa niitä, keskijohto vastaa työturvallisuuden toteutumisesta huomioiden lain velvoitteet. Keskijohdolla

tarkoitetaan Porin kaupungin yksiköiden päälliköitä sekä vastaavassa asemassa olevia henkilöitä. Heidän osalleen kuuluvat työturvallisuuteen liittyvien perustoimintojen järjestäminen ja työnjohdon valvonta. Työnjohtajille ja esimiehille kuuluvat ne työsuojeluun liittyvät vaatimukset toteutuvat käytännön työssä. (Työsuojelulaki 7 §, 49 §, 51–52 §; Porin kaupungin verkkosivut 2022; Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2022.)

3.5 Muut vastuutahot

Työntekijöiden velvollisuus on noudattaa työsuojeluohjeita ja toimintamalleja. Työntekijän vastuulla on käyttää hänelle annettuja turvavarusteita. Työntekijän tulee noudattaa työssä edellytettävää turvallisuutta, järjestystä, siisteyttä, huolellisuutta ja varovaisuutta. Lisäksi jokaisen työntekijän on huolehdittava omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja ilmoitettava esimiehelle tai työnjohtajalle havaitsemistaan vaaroista ja epäkohdista. Työntekijöillä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskevia ehdotuksia työnantajalle ja saada niistä palautetta. (Työturvallisuuslaki 18 §-22 §; Saloheimo 2016, s. 120.)

Urakoitsijoiden työsuojeluvastuu määräytyy työsuojelulain (738/2002) mukaan. Pääurakoitsijan asemassa olevalla työnantajalla on velvollisuus huolehtia, että työsuojelulain velvoitteista yhteisellä työmaalla. Ja siitä, ettei työstä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville tai työn vaikutuspiirissä oleville. (Työturvallisuuslaki 7§, 51§, 52§.)

3.6 Koulu ja oppilaitosten työturvallisuus ja käyttöturvallisuus

Koulu- ja oppilaitosten työturvallisuutta ja käyttöturvallisuutta säännellään lakien ja asetusten avulla. Turvallisuuden katsotaan olevan päätavoite, kun suunnitellaan uusia huolto- ja korjaustöitä. Turvallisuuteen vaikutetaan korjaustöiden huolellisella ja asiantuntevalla suunnittelulla. Oppimisympäristön fyysinen turvallisuus tulee taata joka tilanteessa. Töitä suunniteltaessa on otettava huomioon koulu- ja oppilaitosten erityispiirteet. Lasten ja nuorten

havainnointikyky ja asioiden ymmärtäminen poikkeaa aikuisesta. (RT-103085; Hakalehto-Wainio 2012.)

Perusopetuslaissa (628/1998) ja varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädellään lasten oikeutta turvalliseen opetukseen ja savuttomaan ympäristöön. (Perusopetuslaki 29 §; Varhaiskasvatuslaki 10 §.)

Koulu- ja oppilaitoksissa tulee huomioida myös pelastuslain (379/2011) mukaiset säännökset rakennusten palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyen. Nämä seikat tulee huomioida korjaustöitä tehdessä ja suunnitellessa. (Pelastuslaki 9 § –11 §.)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § määrää kolmen vuoden välein tehtäviä koulu- ja oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastuksia. Näitä tarkastuksia on hyvä hyödyntää mm. suunniteltaessa korjaus- ja huoltotyötä. (Terveydenhuoltolaki 16 §.)

Ympäristöministeriön asetus rakennusten käyttöturvallisuudesta (1007/2017) säätelee, että rakennusten käyttö ja huolto on turvallista. Rakennuksesta tai sen ulkotiloista ja kulkuväylistä ei saa aiheutua sellaista tapaturman, onnettomuuden tai vahingon uhkaa, jota ei voida pitää hyväksyttävänä. Korjaus- ja huoltotöissä tätä asetusta tulee soveltaa. (Ympäristöministeriön asetus rakennusten käyttöturvallisuudesta 1 § 2 §; Ympäristöministeriön internetsivut 2022.)

4 VERKKOKYSELY

Opinnäytetyön empiriaosaa tein eteenpäin verkkokyselyllä. Verkkokyselyllä etsin vastausta siihen, mikä on tällä hetkellä tilaajan käytäntö Porin kaupungin korjaus- ja muutostyökohteissa. Käytin tässä verkkokyselyssä laadullista eli

kvalitatiivista sekä määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta, ja kerron lisää näistä tutkimusmenetelmistä ja verkkokyselystä tässä luvussa.

4.1 Verkkotutkimuksen metodit

Laadullisessa tutkimuksessa etsitään tietoa kysymyksillä, joiden vastauksia ei tiedetä ennakkoon. Koska tutkija ei tiedä tai tunne ilmiötä, on vain mahdollista kysyä syvällisempää ymmärrystä tutkittavien kokemuksista tai mielipiteistä. Tämä tapahtuu vapaasti vastattavilla kysymyksillä verkkokyselyn avulla, kuten kysymyksessä 2, jossa voi perustella vapaasti edellistä vastaustaan. Tässä verkkokyselyssä kaikki laadulliset kysymykset olivat strukturoimattomia eli avoimia kysymyksiä. Niiden tarkoitus oli syventää ymmärrystä ilmiöstä tai ongelmasta. Avoimia kysymyksiä kyselyssä oli yhteensä 8 kappaletta. (Kananen 2015, s. 128–129.)

Määrällistä tutkimusta tehdessä sen lähtökohta on erilainen kuin laadullisessa tutkimuksessa. Määrällisessä tutkimuksessa tiedetään ongelma ja tunnetaan ilmiö. Kysymyksiä johdetaan tutkimusongelmasta. Kyselyn kvantitatiivisiin kysymyksiin vastaaminen riippuu siis täysin henkilön omasta näkökulmasta ja kokemuksista. Ja täten vaatii tutkijaltakin hieman esiymmärrystä siitä, minkälainen ilmiö on kyseessä. Määrällinen tutkimus hakee ja tulkitsee numeraalisilla tutkimuskysymyksillä. Kysymysten vastausvaihtoehdot ovat yleensä strukturoituja, eli vastausvaihtoehdot on valmiiksi annettu ja vastaamaan ei pääse omin sanoin (Kananen 2015, s. 197–201). Esimerkiksi verkkokyselyssä oli tarkoitus kartoittaa kuinka hyvin tiheästi vastaaja toteuttaa prosessin korjaus- ja huoltotöiden tilaamisesta, ja taas toisaalta sitä, minkälaisen merkityksen vastaaja antaa mm. ulkopuolisille annettavasta turvallisuusperehdytyskoulutuksesta.

4.2 Verkkokyselyn toteutusprosessi

Verkkokysely lähetettiin vastaajille sähköpostiviestinä. Sähköpostiviestissä oli saatekirje (LIITE 1), jossa kerrottiin osallistujille tutkimuksen perustiedot. Eli

mikä on kyselyn tarkoitus, kuka sen on laatinut, kauanko vastaaminen kestää, mihin tuloksia tullaan käyttämään. Lisäksi kirjeessä oli erillisellä liitteellä tietosuoja-asetuksen pykälää, missä kerrottiin, miten kerättyjä henkilötietoja tullaan säilyttämään ja kyselyn tietosuojasta. (Kananen 2015, s. 208–210.)

Sähköpostiviestissä oli linkki, joka vei suoraan tutkimukseen, jossa oli 13 kysymystä. Näiden kolmentoista kysymyksen oli tarkoitus olla selkeitä, helposti ymmärrettäviä ja nopeasti vastattavissa. Kysely toteutettiin Microsoft Forms ohjelmalla.

4.3 Verkkokyselyn kysymykset

Verkkokyselyssä kysyttiin 13 kysymystä, joista viisi oli määrällisiä kysymyksiä ja joiden vastausvaihtoehdot olivat valmiina selkeänä, kuten kyllä- tai ei -vastauksina. Kyselyn ensimmäisessä kysymyksessä käytettiin Likert -asteikkoa. Likert-asteikossa on numeraaliset vaihtoehdot 1–5 välissä, 5 ollessa toinen ääripää, 3 neutraali ja 1 toinen ääripää. Likertin asteikko on mittauksellisesti selkein tapa näyttää poikkeamia ja korrelaatioita. Strukturoidut kysymykset olivat kyselyn selkäranka ja ne pidettiin vastaajille selkeinä. Strukturoidussa kysymyksissä hahmotettiin tutkimusongelmaa suoraan. Avoimia kysymyksiä verkkokyselyssä oli 8 kappaletta. Niiden tarkoituksena oli kerätä syvällisempää tietoa strukturoidusta kysymyksistä. Ja näihin avoimiin kysymyksiin vastaaja pystyi perustemaan vastauksiaan sanallisesti niin laajasti kuin halusi. (Vehkalahti K., 2020, s. 35–37.)

4.4 Vastaajien valitseminen ja määrä

Vastaajat verkkokyselyyn oli valittu niin, että työn tilaaja oli nimennyt 13 henkilöä, jotka toimenkuvansa tai asemansa perusteella tekevät korjaus- ja huoltotöiden toimeksiantoja eli tilaavat koulu- ja oppilaitoksiin henkilöitä, jotka tekevät varsinaisen fyysisen työn kohteessa toimeksiannon perusteella. Eli ne henkilöt, joita ilmiö koskettaa tai liittyy heihin. Koska kaikki kolmetoista oli nimetty tilaajan osoittamina, joten oletan, että heillä on se parhain ja ajankohtaisin tieto koulu- ja oppilaitosten, sekä muiden Porin kaupungin

palvelukohteiden korjaus- ja huoltotyön turvallisesta suorittamisesta. (Kananen 2015, s. 145–146.)

4.5 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät

Verkkokyselyssä oli kysymyksiä mitkä oli toteutettu laadullisella tutkimuksella, ja siinä oli määrällisiä kysymyksiä. Laadullisen tutkimuksen analysointiin soveltuu sisällönanalyysi, jolla tavoin valitun aineiston dokumentit (haastattelut, tekstit ym.) pyritään jäsentämään ja tiivistämään johtopäätöksiä varten. Määrällisen tutkimuksen analysointiin taas nimensä mukaisesti numeraaliset arvot sekä jakaumat, ristiintaulukoinnit ja tilastolliset menetelmät. (Kananen 2015, s. 83–84.)

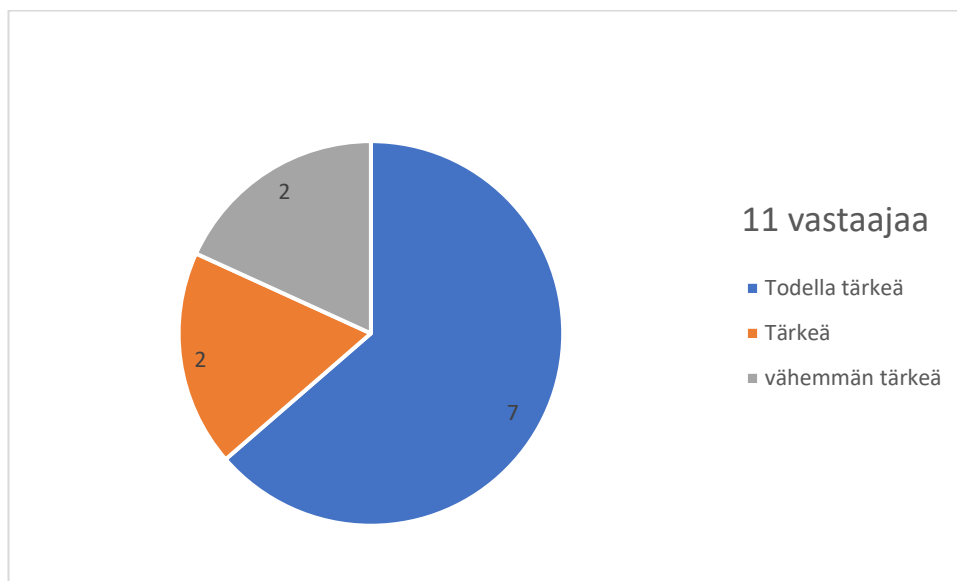
Toteutin verkkokyselyn Microsoft Forms ohjelmalla, mikä on osa Office365 -palvelua. Forms toimii verkkoyhteydellä selainta käyttäen ja sisältää itsessään analysointityökalut. Kaikki kyselyssä kerätty strukturaalinen vastausdata voidaan muuntaa helposti ymmärrettäviksi käyriksi tai numeraaliseen muotoon jopa Exceliä käyttäen. Myös avointen kysymysten vastausdata on yhdessä ikkunassa ja sitä on vaivaton tarkastella ja analysoida. Tällä tavoin aineiston tiivistäminen tai jäsentäminen on varmempaa, kun informaatio on yhden napin painalluksen päässä. (Kananen 2015, s. 83–84.)

5 VERKKOKYSELYN TULOKSET

Verkkokyselylle annettiin vastausaikaa kaksi (2) viikkoa. Verkkokysely lähetettiin kolmelletoista (13) Porin kaupungin työntekijälle kohdennetusti. Tavoite oli saada mahdollisimman moni vastaamaan kyselyyn. Verkkokyselyyn vastasi 13 henkilöstä 10 ja vastausprosentti oli 76 %, mikä on erinomainen vastausprosentti verkkotutkimukselle. Verkkokyselylle lähetetty kirje on liitteenä (LIITE 1) kuten myös verkkokysely sellaisenaan (LIITE 2).

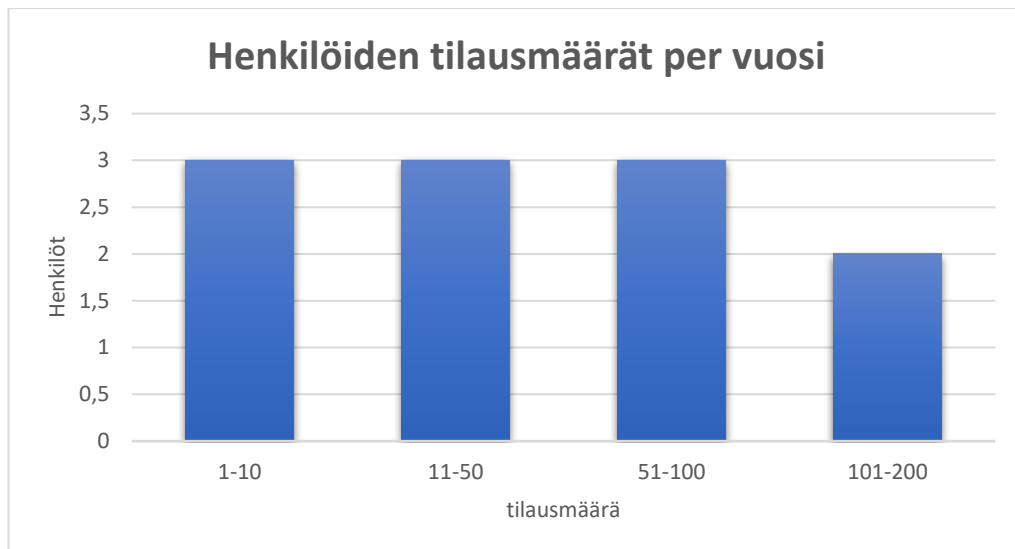
5.1 Strukturoidut eli määrälliset kysymykset

Strukturoituja kysymyksiä, eli kysymyksiä missä vastausvaihtoehdot olivat valmiina, oli viisi (5) kappaletta. Kyselyn ensimmäinen kysymys oli peruskysymys, jossa tiedusteltiin vastaajien mielipidettä perehdyttämiseen Porin kaupungin tiloissa korjaustoimenpiteiden aikana. Vastausasteikko oli Likertin-asteikko, missä vastausasteikko on 1–5, 1 tarkoittaessa ”ei tärkeä” ja 5 ”todella tärkeä”. Enemmistö vastaajista 82 % oli sitä mieltä, että on ”todella tärkeä” tai ”tärkeä” perehdyttää henkilöt työturvallisuuden nimissä.

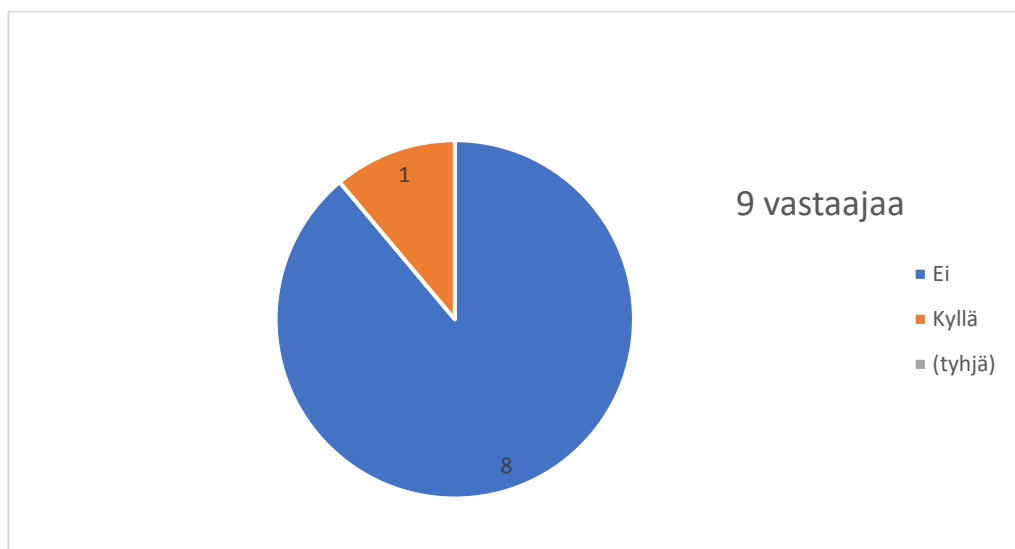
Kuvio 3. Perehdyttämisen tärkeys

Kysymys kolme (3) oli verkkokyselylomakkeen seuraava strukturoitu kysymys. Siinä kysyttiin vastaajilta, että montako kertaa vuodessa he tilaavat kunnossapitotöitä. Vastaajat tilasivat niitä vaihtelevasti, kaksi vastaajaa vastasi tilaavansa jopa yli 101 kertaa vuodessa. Huomion arvoista on, että kunnossapitotöitä tilataan määrällisesti vastaajien mukaan jopa 880 kertaa vuoden aikana.

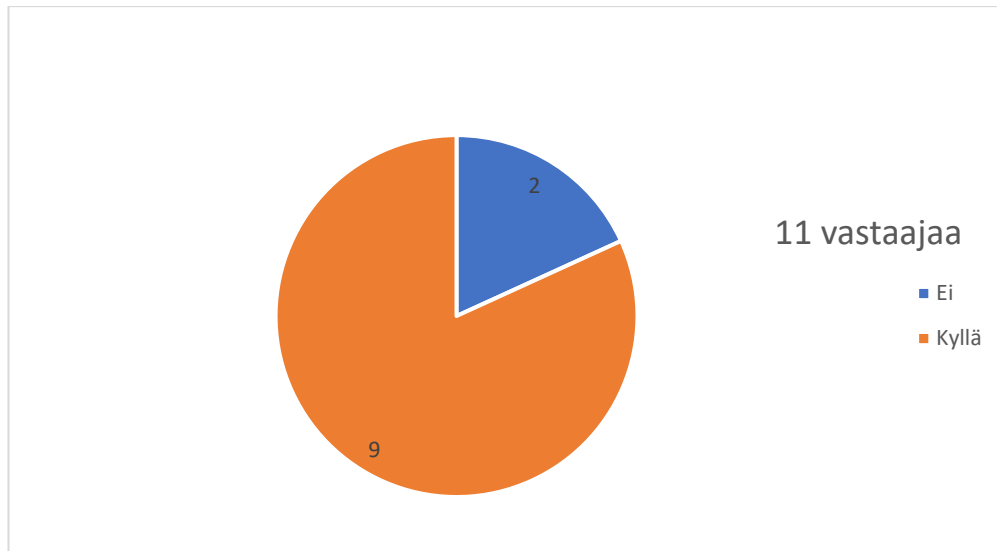
Kuvio 4. Kunnossapitotöiden tilaaminen vuoden aikana (N=11)

Kysymys neljä (4) oli myös strukturoitu ja se seurasi edellistä kysymystä, missä tiedusteltiin kunnossapitotöiden tilaamisesta. Kysymyksessä neljä kysyttiin vastaajilta riskien arvioinnista, työn tilaamisen yhteydessä. Kysymykseen vastasi yhdeksän (9) vastaajaa, ja vain yksi kertoo tekevänsä riskien arvioinnin kohteeseen.

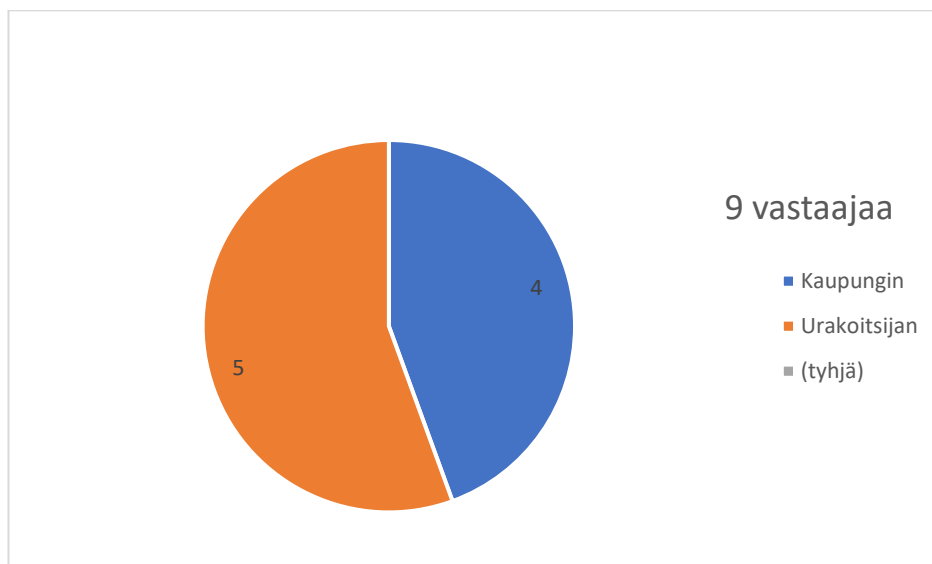
Kuvio 5. Riskien arviointi kohteessa

Kysymyksessä seitsemän (7) kysyttiin vastaajilta heidän mielipidettään, että pitäisikö turvallisuuskoulutuksen olla pakollinen kaikille urakoitsijoiden työntekijöille. Enemmistö vastaajista (9) piti koulutuksen olevan pakollista urakoitsijoiden työntekijöille.

Kuvio 6. Turvallisuuskoulutuksen pakollisuus

Viimeinen strukturoitu kysymys oli numero kahdeksan (8). Siinä kysyttiin vastaajien mielipidettä siihen, että kumman tulisi maksaa turvallisuuskoulutus, Porin kaupungin vai urakoitsijan. Vastaajista viisi oli sitä mieltä, että urakoitsijan ja neljä kallistui Porin kaupungin puolelle.

Kuvio 7. Turvallisuuskoulutuksen maksaja

5.2 Strukturoimattomat eli avoimet kysymykset

Loput verkkokyselyn kysymyksistä oli avoimia kysymyksiä, joilla pyrittiin saamaan lisätietoa niistä vastauksista, joissa oli vastausvaihtoehdot valmiina eli strukturoiduista kysymyksistä. Kysymykset olivat asetettu seuraavaksi jatkaamaan edellistä kysymystä, johon oli helppo vastata.

Ensimmäinen tarkentava avoin kysymys oli kysymys numero kaksi (2). Siinä pyydettiin vastaajia perustelemaan edellisen kysymyksen vastaus, eli kysymyksen yksi (1) kuinka tärkeänä näet toimittajarekisterissä olevien urakoitsijoiden yleisen turvallisuus perehdytyksen palvelutuotantotiloihin, korjaustöiden aikana? Viisi (5) vastaajaa vastasi kysymykseen.

Useasta vastauksesta pystyi päättelemään, että turvallisuusperehdytystä pidetään lähtökohtaisesti tärkeänä asiana. Yksi vastaajista on sitä mieltä, että turvallisuuden korostaminen on tärkeää silloin, kun oppilaat ovat koulussa. Kaksi muuta vastaajista jatkaa, että turvallisuusasiat saadaan koordinoitua koulutuksella toimittajan ja kohteen välillä turvallisuuden nimissä. Eräs vastaaja on sitä mieltä, että turvallisuusperehdytyskoulutus tulisi huomioida puitesopimusurakoitsijoita valittaessa. Yksi vastaajista peräänkuulutti yksilöidymppää perehdytystä ja sitä, kuinka tärkeää perehdytys on tilojen käyttäjän turvallisuuden näkökulmasta.

Seuraava avoin kysymys, oli kysymys numero viisi (5), missä pyydettiin perustelemaan edellinen vastaus liittyen kysymykseen kolme (3), että tekeekö vastaaja jokaiseen tilaamansa työhön riskien arvioinnin. Kysymykseen viisi (5) vastaajat vastasivat yhteensä viisi (5) vastaajaa.

Kysymykseen vastaajista yksi ei varsinaisesti tilannut kunnossapitotöitä toimittajilta. Toinen vastaajista kertoi tilaavansa suurimman osan töistä kaupungin omalta henkilöstöltä. Ja ulkopuolisilta tilattaessa asia huomioidaan. Eräs vastaajista kertoi käyttävänsä samoja puitesopimusurakoitsijoita vuoden aikana, eikä välttämättä aina tee riskien arviointia. Myös toinen vastaajista vastasi, että hyviin pieniin kunnossapitotöihin tai korjauksiin ei riskien arviointia aina tule

tehtyä. Ja yksi vastaaja tekee riskienarviot tilaamiinsa töihin, mutta vain suullisesti.

Seuraava avoin kysymys oli kysymys numero kuusi (6), missä vastaajilta kysyttiin siitä, miten he kehittäisivät nykyiseen tiloihin liittyvää turvallisuusperhe- dytystä. Vastaajia oli viisi (5).

Vastaajilla oli selkeästi hyviä ehdotuksia, ja jokainen oli vastauksissaan kehittämässä toimintaa. Useassa vastauksessa olisi hyödynnetty sähköisessä muodossa tapahtuvaa koulutusta, sekä myös ehdotettiin lisäkoulutusta tehtäväksi erityisillä alueilla paikan päällä. Koulutusta kuitenkin pidetään kehittämisen arvoisena, tärkeänä asiana.

Seuraavaksi kysymyksessä yhdeksän kysyttiin vastaajilta perusteluja kysymyksen kahdeksan (8) ”kenen pitäisi maksaa koulutus”-kysymykseen. Vastaajia oli neljä (4) henkilöä.

Kuten kysymys kahdeksan (8), jakoi myös tämä kysymys yhdeksän vastaajien mielipiteitä siitä, kenen tulisi maksaa koulutus. Kolme vastaajista näki, että asia kuuluu tilaajan ominaisuudessa kaupungin hoidettavaksi, jo imagollisten sekä lainsäädännöllisen ja tilojen omistamisen kannalta. Taas yksi vastaajista näki sen positiivisena, että urakoitsijat veloitetaan osallistumaan koulutukseen myös rahallisesti, mikä lisäisi heidän sitoutumistansa työn tekemiseen.

Loput kyselylomakkeen kysymyksistä olivat avoimia. Kysymykset kymmenen (10) – kolmetoista (13) tehtiin SWOT-nelikenttäanalyysiä käyttäen, hakien uhkia, mahdollisuuksia, heikkouksia ja vahvuuksia. SWOT-analyysi eli nelikenttäanalyysi on klassinen menetelmä, missä mitataan asian vahvuuksia (S), heikkouksia (W), mahdollisuuksia (O) ja uhkia (T). Neliruudukon avulla yritys tai organisaatio kykenee näkemään itsensä ikään kuin ulkopuolisen silmin ja täten kykenee peilaamaan toimintaansa realistisesti. Nelikenttäanalyysi on helppokäyttöinen ja sopii käytettäväksi esimerkiksi tarkastaessa yritystoiminnan tiettyä osaa. Nelikenttäanalyysiä tehtäessä tulee muistaa, että vahvuuksia tulee vahvistaa ja hyödyntää jatkossakin. Heikkouksia tulee parantaa ja

korjata. Mahdollisuuksia tulee hyödyntää. Ja uhkiin voi varautua suunnittelulla ja ennakkotoiminnalla. (Suomen riskienhallinta yhdistyksen internetsivut 2023.)

Kysymyksessä kymmenen (10) etsittiin nykyisen toimintamallin erityisiä uhkia. Vastaajia oli viisi (5). Vastaajien vastaukset tiivistettiin erilliseen laatikkoon:

UHAT

- Inhimilliset virheet
- Turvallisuusperehdytyskoulutuksen valvonta (Onko käyty)
- Uuden toimintamallin sisäistäminen
- Esimiesten jaksaminen

Vastaajat näkevät nykyisen mallin uhkien liittyvän inhimillisyyteen ja siihen, että ihminen ei ole tarkkaavainen ja sisäistä toimintamallia. Toisaalta taas vastaajat näkevät uhan siinä, että toimintamallia ei jalkauteta tai toisin sanoen kouluteta. Eräs vastaaja toteaa turvallisuus- ja koulutusasiat ovat henkilöityneet ja riippuvat pitkältä esimiehestä tai päälliköstä.

Kysymys yksitoista (11) kysyttiin nykyisen turvallisuusperehdytyksen mahdollisuuksia. Vastaajia oli viisi (5) henkilöä. Vastaajien vastaukset tiivistettiin alle:

MAHDOLLISUUDET

- Turvallisuus lisääntyy
- Tilojen käyttäjän tyytyväisyys nousee
- Työturvallisuuden lisääntyminen
- Turvallisuuskulttuurin sementoiminen
- Turvallisuusasioita käydään läpi perinpohjaisesti

Asia nähtiin vastaajien kesken siten, että turvallisuuden kouluttamisessa on mahdollisuutena paljon hyvää, mutta kehitettävää löytyy. Vastaajista kaksi oli sitä mieltä, että työturvallisuus paranee ja myös palvelutiloja käyttävän viihtyvyys paranee, kun turvallisuuteen koulutetaan. Yksi vastaaja näki myös

mahdollisuuden kehittyä turvallisuuteen liittyvissä koulutuksissa ainoastaan paremmin, koska annettu turvallisuusperehdytyskoulutus oli ollut turhan laaja-alainen ja yksityiskohtainen. Yksi vastaaja ei ollut käynyt vielä ensimmäistä turvallisuuskoulutusta.

Kahteen viimeisempään verkkokyselyn kysymykseen vastasi enää kolme vastaajaa. Eli vastausmäärä putosi puoleen (-50 %) edellisistä avoimista kysymyksiin verraten.

Kysymys kaksitoista (12) haki nykyisen toimintamallin heikkouksia. Kolmen vastaajan vastaukset tiivistettynä:

HEIKKOUEDET

- Palautejärjestelmän kautta analysoitava heikkoukset
- Nykyinen toimintamalli pohjautuu yksikön vetäjän asiaan paneutumiseen

Vastaajista yksi oli sitä mieltä, että nykyisessä toimintamallissa ei ole heikkouksia. Toinen vastasi, että heikkouksia varmasti on, mutta asia pitäisi tarkemmin etsiä palautejärjestelmästä. Kolmas vastaaja totesi vastauksessaan nykyisen turvallisuuskäytännön perustuvan jokaisen yksikönvetäjän henkilökohtaiseen asiaan paneutumiseen.

Kysymys kolmetoista (13) haluttiin vastaajien kertovan nykyisen toimintamallin vahvuuksista. Kahden vastaajan vastaukset tiivistettynä:

VAHVUUDET

- Vapaampi käytäntö mennä kohteille
- Turvallisuusasiat otetaan tosissaan
- Turvallisuusasioista otetaan lisäinfoa mielellään

Kysymys kolmetoista (13) kysyi vastaajilta nykyisen toimintamallin vahvuuksia. vastaajamäärä oli kaksi henkilöä. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että nykyinen toimintamalli mahdollistaa vapaamman käytännön mennä kohteille. Vastaaja toteaa sen olevan joskus hyvä, joskus hieman kyseenalaista. Toinen vastaaja

näki toimintamallin vahvuutena sen, että turvallisuusasiat otetaan tosissaan ja ollaan valmiina opiskelemaan lisäinformaatiota asiasta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön avainkysymyksiä oli selvittää Porin kaupungin nykyinen tilanne turvallisuusperehdytyksen osalta. Verkkokyselyllä saatiin vastausten perusteella nykyinen käytäntö selville. Vastausprosentti 76 %, mikä on hyvä vastausprosentti verkkokyselylle.

Kyselystä saatujen tulosten perusteella voidaan analysoida, että koulutus turvallisuudesta kiinnostaa, ja se koetaan hyvin tärkeänä osana työkulutturia sekä työturvallisuutta. Kyselyn tavoitteena oli saada nykytilanteen lisäksi henkilöstöltä konkreettisia kehitysideoita turvallisuuden, sekä perehdyttämisen osalta.

Kaikki kyselyyn vastanneista pitivät turvallisuusperehdytystä todella tärkeänä tai tärkeänä asiana. Vastauksista voi päätellä, että turvallisuusperehdytykselle on tilausta ja tarvetta. Laissa perehdytys on pakollinen uusille työntekijöille (Työturvallisuuslaki 14§.)

Vastaajat tekivät kunnossapitotöiden tilauksia vuodessa yhteensä jopa 880 kertaa vuoden aikana, joka tekee keskimääräisesti 2,4 kunnossapitotyötä päivässä vuoden aikana. Tilausmäärä on melko suuri, ja työmaakohteet ovat vaihtelevia, joten turvallisuusperehdytykselle on tarvetta.

Vastaajien mukaan turvallisuusperehdytys on turvallisuutta lisäävä asia ja sellainen, johon tulisi panostaa yhteisesti. Turvallisuusperehdytyksen lisäetuna urakoitsijat tuntisivat paremmin Porin kaupungin tilat ja ymmärtäisivät yhteiskäytäntöjen merkityksen turvallisuutta lisäävänä asiana työn tekemisessä

sekä koulu- ja oppilastyöskentelyn vaatimukset. Urakoitsijan on hyvä tietää omat sekä työn tilaajan vastuut työkohteessa.

Vastausten perusteella talo- ja kiinteistökohtaiselle perehdytykselle on myös tarvetta. Tällöin kyettäisiin huomioimaan käyttäjäkohtaisesti kohteen vaarat tai epäkohdat. Vastaajista 40 % näki, että urakoitsijoiden turvallisuusperehdytys toisi jatkuvuutta turvallisuuteen. Asia on lakisääteinen ja perehdytys tulee antaa aina työntekijälle uudessa kohteessa tai uusien työvälineiden tullessa käytettäväksi (Työturvallisuuslaki 14§.) Lisäksi koulu- ja oppilaitoskohtaiset erityispiirteet olisi hyvä tietää ja ymmärtää. Yleinen huolehtimisvelvoite on laaja. (Työturvallisuuslaki 8§.)

Verkkokyselyn vastausten perusteella työkohteen riskienarvio jää yleensä kunnossapitotöiden tilaajilta tekemättä. Vain kaksi vastaajaa ilmoitti tekevänsä sen. Asia on työturvallisuuslain (738/2002) 10§ määritelty velvoittavaksi toimenpiteeksi ja riskien arviota tulisi lain mukaan tehdä riittävän järjestelmällisesti. Vastaajien käytäntö riskienarviosta vaihtelee, ja riippuu pitkälti siitä, kuka on tilaamassa töitä ja keneltä. Riskienarvio tulisi siis tehdä, vaikka tilaa huolto- töitä organisaation sisältä tai tutulta urakoitsijalta. (Saloheimo 2016, 84–85.)

Nelikenttäanalyysin perusteella nykyinen käytössä oleva työmallin vahvuutena on ollut vapaa liikkuvuus työkohteille. Tämä tarkoittaa, että kunnossapitokohteeseen on voinut mennä sovitusti, ja suorittaa työtehtävät niin sanotusti kenenkään häiritsemättä. Turvallisuusperehdytyskoulutus muuttaa asian. Mutta turvallisuusasioiden ottaminen vakavasti koetaan myös vahvuutena vastaajien mukaan. Nykyisen toimintamallin heikkouksia etsittäessä, tulisi niitä etsiä tietojärjestelmästä. Näin saataisiin kartoitettua jotain piilossa olevia heikkouksia, joita voitaisiin sitten vahvistaa.

Turvallisuusperehdytyksellä on vastaajien mukaan mahdollisuus parantaa palvelutilojen käyttäjien tyytyväisyyttä sekä lisätä Porin kaupungin työntekijöiden ja tilojen käyttäjien turvallisuutta. Uhkana koetaan inhimilliset virheet ja koulutuksen sisäistämättömyys.

6.1 Toimintaehdotus

Ajankohtaisen lainsäädännön ja asetusten mukaan työmaan turvallisuudesta ja työturvallisuudesta työmaalla vastaa tilaaja. (Työturvallisuuslaki 7 §, 8 §, 10 §, 11 §, 14 §.) Kouluissa rehtori ja muu henkilökunta vastaa oppilaiden turvallisuudesta korjaus- ja remonttitöiden aikana. (Perusopetuslaki 29 §.) Ja päiväkodeissa lasten turvallisuudesta vastaa päiväkodin johtaja korjaus- ja remonttitöiden aikana. (Varhaiskasvatuslaki 10 §.)

Tilaajan tulisi vaatia turvallisuusperehdytyksen käymistä urakoitsijalta, jotta työturvallisuuden vähimmäisvaatimukset toteutuvat. (Työturvallisuuslaki 8 §, 14 §; Laki julkisista hankinnoista ja käyttösopimuksista 105 §.) Tilaajan vaatiessa urakoitsijalta turvallisuusperehdytys koulutuksen käymistä, tulee tilaajan myös huolehtia koulutuksen kustannuksista. Toki kyse on sopimusoikeudellisista asioista ja asia menee, miten on sovittu ja sopimukseen kirjattu.

Urakoitsijan tulisi käydä turvallisuusperehdytyskoulutus, ja tämä tulisi olemaan velvoite, jotta urakoitsija voisi toimia Porin kaupungin työmaakohteissa. Urakoitsijan tulisi järjestää henkilökunnalleen koulutus työajalla. Urakoitsija kustantaisi ja sisällyttäisi annetun turvallisuuskoulutuksen tuleviin yleiskustannuksiin tai tuntihintoihin.

Turvallisuusperehdytyksen tarkoituksena on juurruttaa työturvallisuuskäytännöt Porin kaupungin työmaakohteisiin pysyvästi. Ja tällä tavoin parantaa työturvallisuutta, sekä tilojen käyttäjien turvallisuutta.

6.2 Sähköinen riskien kartoitus -lomake

Ehdottaisin Porin kaupungille kohteen työturvallisuuteen liittyvää sähköistä lomaketta, jossa olisi esimerkiksi työkohteen erityispiirteet ja työturvallisuus huomiot avattu kirjoitettuna tai muulla tavoin. Lomakkeen avulla Porin kaupungin olisi helppo yhtenäistää riskien kartoitus samalla tasolle jokaisen korjaus- ja huoltotyön yhteydessä jokaisen kiinteistön kohdalla. Lomaketta käyttäisivät Porin kaupungin työsuhteessa olevat henkilöt, jotka osallistuisivat työn

tilaamiseen ja vastaisivat työympäristön työturvallisuudesta ja työterveydestä. Lomakkeessa olisi myös turvallisuusperehdytykselle oma rasti, jolloin sekin asia olisi helppo tarkastaa yhdestä paperista tai yhdellä napin painalluksella koneelta. Lomakkeelta voisi tarkastaa, että kuka on tilaaja ja, että miten ja milloin riskienarviointi on kohteessa tehty. Lomakkeessa tulisi olla myös muita työturvallisuuden yleisiä ja yksityisiä velvoitteita, mitkä kuuluvat tilaajalle ja urakoitsijalle. Esimerkiksi riskien kartoitus valmiilla vastauksilla. Tämä antaisi tilaajalle selkeän mallin siihen, millä tavoin työturvallisuutta kannattaisi lähteä työstämään eteenpäin.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni oli Porin kaupungin tilayksikön tilaama työ, missä tutkittiin koulu- ja oppilaitoksissa tapahtuvaa alle 15000 euron korjaus- ja remonttityötä. Toimeksianto tuntui mielenkiintoiselta ja vaikutti selkeältä. Työn rajaaminen oli tärkeää, sillä rakennusalan velvoittavia lakeja ja säännöksiä löytyi paljon.

Opinnäytetyö saavutti sille asetetut tavoitteet ja tutkimusongelma saatiin ratkaistua verkkokyselyn avulla. Tutkimukset eettiset näkökulmat huomioitiin siten, että tilaajan tehtiin kanssa opinnäytetyösopimus. Henkilökyselyn yhteydessä jaettiin sähköpostitse tietosuojaseloste. Henkilökysely tehtiin anonymisoidusti ja vastaaminen oli vapaaehtoista. Vastausten ja tulosten perusteella ei voida tunnistaa vastanneen henkilön henkilöllisyyttä. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti ja tutkimuksen tulokset on esitetty kerätystä aineistosta.

Tutkimuksessa olisi päästy syvemmälle, mikäli vastaajia olisi ollut enemmän tai olisi tehty teemahaastatteluja. Kaikki avoimien kysymysten vastaukset olivat mielipiteitä ja subjektiivinen kokemus vallitsevasta tilanteesta. Mikäli tutkimus tehtäisiin uudestaan, olisivat vastaukset todennäköisesti erilaisia. Tämän tutkimuksen tulosta ei voida siis yleistää. Toimintaehdotus ja riskien kartoituslomake on johdettu verkkokyselyn vastauksista.

Porin kaupungin tilayksikkö voi hyödyntää tätä työtä suunnitellessa ja järjestäessään turvallisuusperehdytyskoulutusta henkilöstölleen ja ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Lisäksi Porin kaupunki voi tehdä yhtenevän sähköisen lomakemallin koko organisaatioon riskien kartoitukseen, tehtävän työn ja tilojen turvallisuutta ajatellen.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia Porin kaupungin turvallisuusperehdytyskoulutuksen tuloksia ja tutkia onko turvallisuuskäytännöt muuttuneet saman mallin mukaiseksi Porin kaupungin tilayksikössä.

Opinnäytetyöprosessia arvioitaessa voin todeta, että se olisi voinut sujua joustavammin ja nopeammin. Oli työlästä ja haastavaa kirjoittaa oman ammattiosaamisalueen ulkopuolelta, mutta samalla olen oppinut paljon rakennusalasta sekä tieteellisen tutkimuksen menetelmistä. Työn empiria osuus otti paljon aikaa saada valmiiksi. Tutkimussuunnitelmassa oli virheitä, koska tutkimusmetodi oli pitkään eri kuin mitä aluksi ajattelin. Aloin työstämään sitä ajatellen, että teen asiasta teemahaastatteluja, jotka sitten litteroin auki ja analysoin tulokset. Tämä ei kuitenkaan sopinut aikatauluihin ja olisi ollut liian raskas toteuttaa. Lopulta oikea tapa tehdä tutkimusta löytyi, alkoi työn tekeminen nopeutumaan. Tutkimustulokset analysoitiin laadullisin menetelmin. Vastausten tulkinnan vahvistuksena vastaukset käytiin läpi tilayksikön päällikön kanssa. Opinnäytetyön tekemisessä kului aikaa yhteensä vuosi ja kolme kuukautta. Haasteita toi opinnäytetyön, perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen. Olen tyytyväinen lopputulokseen, vaikka parempaankin oli mahdollisuus.

Kiitos työn tilaajalle ja kaikille opinnäytetyön kyselyihin vastanneille. Kiitos opinnäytetyön ohjaajalle kärsivällisyydestä ja opastuksesta. Kiitos perheelleni kaikesta tuesta ja ymmärryksestä.

LÄHTEET

Ala-Mikkula, E. (2020). Työnantajan työsuojeluvastuu: Tutkimus työnantajan keskeisistä työsuojeluvelvollisuuksista sekä niissä työnantajan työsuojelutoiminnalle asetetusta vaatimustasosta. Alma Talent.

Hakalehto-Wainio, S. 2012. Lakimies s.238–258: Turvallisen oppimisympäristön toteutumisen oikeudellisista haasteista peruskoulussa.

Hietala, H., Hurmalainen, M. & Kaivanto, K. (2019). Työsuojeluvastuuopas (12., uudistettu painos.). Alma.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttösopimuksista 29.12.2016/1397 muutoksineen. Haettu 15.4.2023 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397#Pidm45843168873984>

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 22.12.2006/1233 muutoksineen. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233>

Maankäyttö ja rakennuslaki 5.2.1999/132 muutoksineen. Haettu 22.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Miettinen, T. (2016). Oikeustieteellinen opinnäyte: Artikkeleita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Edita Publishing Oy.

Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2017). Selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen työnjaosta ja yhteistyöstä sekä kehittämissuhteet.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628 muutoksineen. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Pelastuslaki 29.4.2011/379 muutoksineen. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Porin kaupungin verkkosivut. Haettu 4.4.2022 osoitteesta [pori_organisaatio_pysty_kevyt_paatasot_2020](#)

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen verkkosivut. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738 muutoksineen. Haettu 20.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Työturvallisuuskeskuksen internetsivut, kasvatus ja koulutusalan työsuojelu pdf. https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/ladattavat_julkaisut/kasvatus-_koulutus-_ja_tutkimusalan_tyosuojelu#d449616a. Viitattu 3.2.2022.

Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu, tyosuojelu.fi. Haettu 4.4.2022 osoitteesta Työnantaja - Tyosuojelu.fi - Työsuojeluhallinto

Saloheimo, J. (2016). *Työturvallisuus: Perusteet, vastuu ja oikeusturva* (3., uudistettu painos.). Talentum Pro.

Suomen riskienhallintayhdistys ry. 2023. Nelikenttäanalyysi-SWOT. Viitattu 15.5.2023. <https://pk-rh.fi/index.php/swot.html?page=tools/swot.html>

RT-103085 Turvallisuuden suunnittelu päiväkodin ja perusopetuksen tilat.

RT-16-10660 Rakennusurakan yleiset sopimusehdot

Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 26.3.2009/205 muutoksineen. Haettu 20.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090205>

Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 12.6.2008/403 muutoksineen. Haettu 20.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080403>

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540 muutoksineen. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vehkalahti, K. (2020). Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto.

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta 20.12.2017/1007 muutoksineen. Haettu 31.1.2022 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171007>

Ympäristöministeriön internetsivut. Haettu 20.4.2022 osoitteesta <https://ym.fi/rakentamismaaraykset>

LIITE 1

Arvoisa vastaanottaja!

Olet valikoitunut Porin kaupungin turvallisuus perehdytys tutkimukseen, jolla kartoitan nykyistä käytäntöä kyselytutkimuksen avulla. Olet myös osallistunut Porin kaupungin pitämään tilaturvallisuuskoulutukseen, joten kehittämissuositukset ko. koulutuksen osalta otetaan myös huomioon tutkimuksessa.

Kyselytutkimus tapahtuu verkossa ja vie vastausaikaa arviolta 5 minuuttia. Toivon että jokainen vastaanottaja vastaisi tutkimukseen, mutta kysely ei ole pakollinen.

LINKKI VERKKOKYSELYYN

<https://forms.office.com/e/QwzzLNRMMj>

Vastauksia pyydetään ensi **maanantaihin 20.3.2023 kello 16.00** mennessä.

Sähköpostin liitteenä henkilötietoihin liittyvä SAMK:n GDPR-asetus(tietosuojasäädös) sekä tiedote tutkimuksesta, missä on tarkempia tietoja varsinaisesta tutkimuksesta ja sen sisällöstä.

Ystävällisin terveisin

Petri Viitala (2000356)

ALT20H1

oikeustradenomi

Turvallisuusperehdytys kehityskysely

13. maaliskuu 2023

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 6 minuuttia.

Olet kutsuttu osallistumaan tutkimukseen!

Kuinka tärkeänä näet toimittajarekisterissä olevien yleisen perehdyttämisen tiloissa tapahtuvien korjaustoimenpiteiden aikana?

1. vastaukset: 1 ei tärkeä - vastaus 5 todella tärkeä

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

2. Perustele edellinen vastauksesi vapaasti

3. Kuinka monta kertaa keskimäärin tilaat kunnossapitotöitä vuoden aikana

- 1–10
- 11–50
- 51–100
- 101–200
- 201 tai enemmän

4. Teetkö jokaiseen tilaukseen työn riskien arvioinnin?

- Kyllä
- Ei

5. Perustele edellinen vastauksesi työn riskien arvioinnista.

6. Miten kehittäisit nykyiseen tiloihin liittyvää turvallisuus perehdytystä?

7. Pitäisikö tiloihin liittyvän turvallisuuskoulutuksen olla pakollinen urakoitsijoiden työntekijöille?

Kyllä

Ei

8. Kenen pitäisi maksaa koulutus?

Kaupungin

Urakoitsijan

9. Perustele edellinen vastauksesi maksajasta.

10. Näetkö, että nykyiseen toimintamalliin liittyy jokin erityinen uhka?

11. Millaisia mahdollisuuksia näet nykyisessä tilaturvallisuuskoulutuksessa?

12. Onko toimintamallissa jotain heikkouksia?

13. Kerro mitä vahvuuksia näet tai koet nykyisessä toimintamallissa?

14. Onko sinulla meille muita kommentteja tai palautetta?